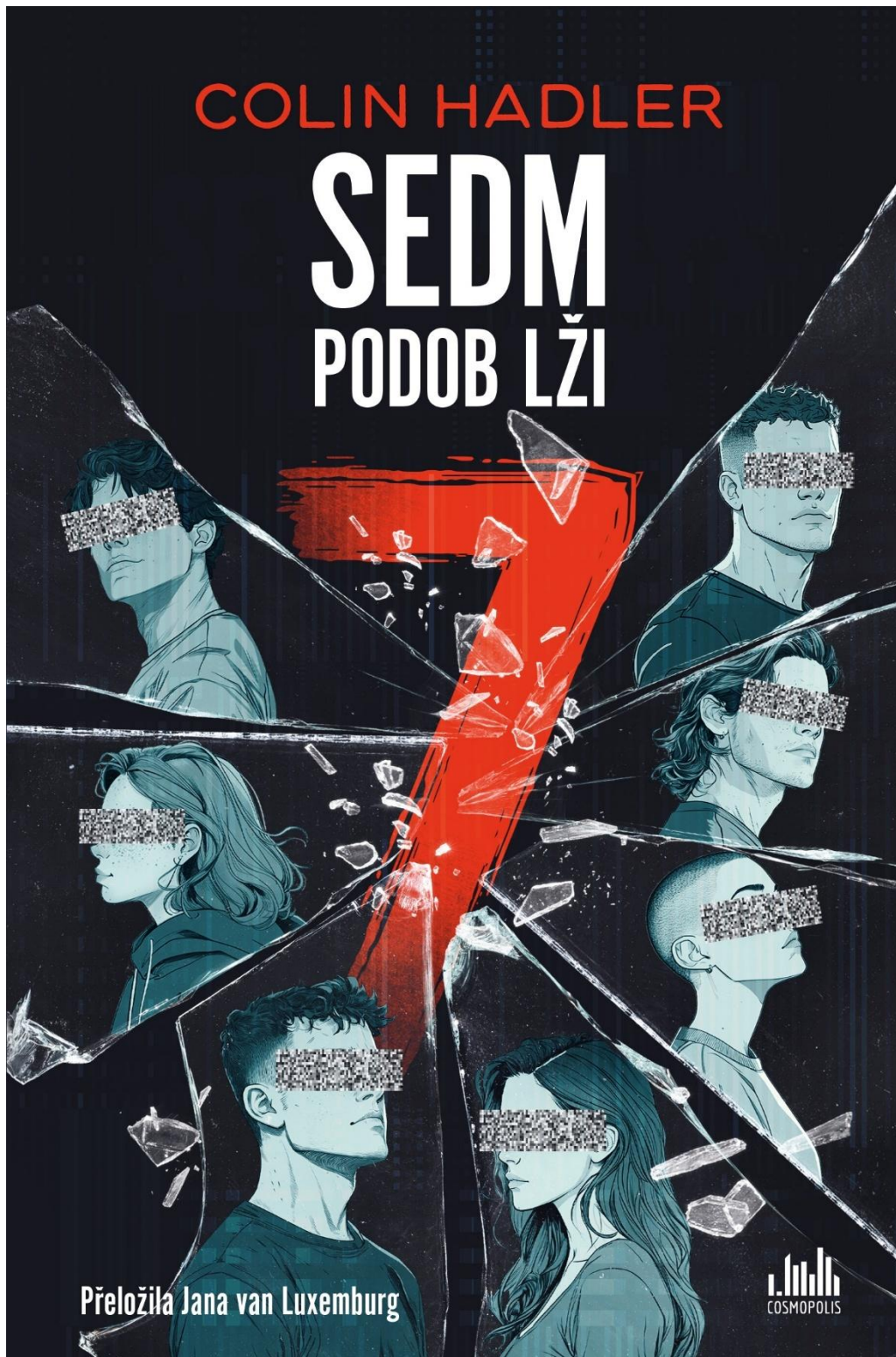

COLIN HADLER

SEDM PODOB LŽI

Přeložila Jana van Luxemburg

COSMOPOLIS

Pracovní listy pro 2. stupeň ZŠ a nižší ročníky SŠ

Nejčastější otázka, kterou dostávám jako učitel-blogger, je: Jak přimět mladé lidi ke čtení?

A moje odpověď už léta zní: Tím, že je přimějete, aby si knihu opravdu CHTĚLI přečíst.

Zní to velmi senzačně a zjednodušeně, ale v jádru je to pravda. A jsem si jistý, že s knihou „Sedm podob lži“ od Colina Hadlera to bude fungovat.

V tomto young adult thrilleru nejenže jeden zvrat v ději následuje druhý, ale také ukazuje životy sedmi teenagerů, se kterými se čtenáři mohou okamžitě ztotožnit.

Autorovi se navíc daří začlenit aktuální témata, jako jsou umělá intelligence, deepfaky, sociální média a šikana, a umožňuje je čtenářům zažít na vlastní kůži. Nemluvě o nepředvídatelných závěrečných kapitolách, které čtenáře zcela uchvátí.

Ve výukových materiálech jsem věnoval zvláštní pozornost propojení s textem. Toto je jen několik příkladů, které ukazují, jak s knihou ve výuce pracovat. Konkrétně opakovanou diskusí o tom, jak se přečtené vztahuje k životu čtenářů.

➤ Zabývá se kniha komentáři na sociálních sítích? Měli jste s tím podobné zkušenosti?

➤ Jonah si myslí, že odhalil pachatele? Souhlasíte? Proč? Proč ne?

Zde uvedené výukové materiály lze integrovat do hodin informatiky, češtiny nebo základů společenských věd. Témata probíraná v materiálech demonstrují hodnotu takového propojení. Zároveň lze výuku literatury řešit různými způsoby. Kopírovatelné pracovní listy nejen zlepšují mediální gramotnost, ale zahrnují také klasické slohové úkoly, analýzu různých stylů psaní, vizualizaci vztahů mezi postavami, analýzu postav, obrazovou interpretaci textů a průzkum s využitím různých zdrojů. Didaktické komentáře ke každému kopírovatelnému pracovnímu listu nabízejí návrhy pro plánování individuálních hodin. Dále v části „Tipy pro výuku čtení“ najdete další nápady, které vám mohou pomoci naplánovat sled hodin pro vaši třídu.

Přeji vám i vaší třídě příjemnou práci!

Benjamin Donath, leden 2025

Česká verze: Tereza Kuglerová, Grada Publishing, a. s., 2026

Česká verze obsahuje upravený výběr původních pracovních listů. V celém rozsahu je naleznete na: https://www.thienemann.de/fileadmin/Thienemann-Esslinger.de/Verlag/Paedagogen/Unterrichtsmaterialien/Unterrichtsmaterial_SevenWay_stoTellaLie.pdf

Obsah a doporučení pro vyučující

Pracovní list 1 – Před čtením: Název, obálka a vysvětlení pojmů

Studenti si nejprve přečtou anotaci, podívají se na obálku a poprvé se zabývají tématem „deepfaků“. Tento pracovní list jim poskytuje prostor k zaznamenání jejich prvních dojmů a prozkoumání základních aspektů příběhu.

Pracovní list 2 – Během čtení: Profily postav

Studující si během čtení zaznamenávají konstelaci postav. Vytvoří profily pro každou z hlavních postav a pomocí vybraných symbolů je můžou mezi sebou provázat, aby zaznamenali jejich vzájemné vztahy.

Pracovní list 3 – Během čtení: Co se stalo?

Aby čtenáři mohli dlouhodobě pracovat s textem, měli by si zaznamenávat a shrnovat události pomocí časové osy. To jim může pomoci zapamatovat si nejdůležitější aspekty příběhu, ale také jim to umožní sledovat možné stopy a informace o pachateli. Tento úkol lze pravidelně používat na začátku hodiny jako úvod.

Pracovní list 4 – Při čtení: Kdo je pachatel?

Pomocí tohoto pracovního listu mohou studující pravidelně hádat, zaznamenávat a hodnotit, kdo je pachatel, a zdůvodňovat své předpoklady. O svých názorech a jejich změnách pak mohou společně diskutovat.

Pracovní list 5 – Při čtení: Videá

Následující stránky popisují deepfake videa:

- Autobus: str. 9–11
- Ruby: str. 49–51
- Laurin a Jessica: str. 94–96
- Victor: str. 178–180
- Samuel: str. 209–210
- Thea: str. 241–242
- Jonah: str. 291–292

Studující se rozdělí do sedmi skupin. Nejprve se soustředí na jazyk videí a snaží se identifikovat, jak se liší od běžných kapitol. Poté by měli vizuálně znázornit „své“ deepfake video. Toho lze dosáhnout pomocí fotografických sérií, nástěnek s kolážemi zobrazujícími náladu a události, videí nebo kreseb.

Pracovní list 6 – Během čtení: Vnitřní monolog

Studující čtou až do strany 31. Poté se zkusí vžít do Jonahovy role a napsat vnitřní monolog z jeho pohledu.

Pracovní list 7 – Během čtení: Obsah generovaný umělou inteligencí

Studující čtou až do strany 67. Pak se zamyslí nad fenoménem AI a zkusí sami nebo ve skupině odpovědět na otázky týkající se této problematiky. Následně mají k dispozici doporučená videa nebo mohou hledat odpovědi na internetu a v dalších zdrojích. Ve druhém kroku se zaměří na to, jak rozpoznat deepfake.

Pracovní list 8 – Při čtení: Právo na vlastní obraz

Studenti čtou až do strany 91. Poté celá třída společně diskutuje o tom, co můžou dělat v případě, že se jejich (falešné) fotografie objeví online. Nejprve by měli navrhnout vlastní možná řešení a poté prozkoumat právní předpisy v ČR.

Právní texty by měly být vysvětleny jednoduchým jazykem a poté by měli mít studující možnost diskutovat o sankcích, které čekají na osoby, které toto právo na vlastní obraz poruší i o vlastním používání sociálních médií a sdílení obsahu.

Pracovní list 9 – Během čtení: Komentáře

Žáci čtou až do strany 126. Zde se řeší téma nenávistných komentářů, které studenti jistě znají ze sociálních médií. Nejprve si společně přečtou komentáře na straně 116 a prodiskutují jejich dopad. Následně se rozdělí do pěti skupin, z nichž každá zaujme jinou roli z příběhu. Skupiny pak píšou komentáře z pohledu těchto rolí. Pro některé bude možná přijatelné psát nenávistné komentáře, pro jiné ne. Reflexe je pak o to důležitější: Jak jste se cítili při psaní? Co vám probíhalo hlavou? Proč jste zvolili právě tato slova?

Nakonec by měla proběhnout reflexe zaměřená na otázku, jak se vypořádat s nenávistnými komentáři.

Pracovní list 10 – Při čtení: Škádlení, nebo šikana?

Studující čtou až do strany 134. Na začátku by měla třída společně zhodnotit různé situace popsané v knize a rozhodnout se, zda se jedná spíše o škádlení, nebo zda je již lze označit za šikanu. Mělo by být jasné, že toto rozlišení není vždy snadné.

Poté si vypíší charakteristiky šikany, aby měli po ruce možná vodítka. Pomoci může i přiložený odkaz na video. Nakonec se znovu podívají na Jessičinu situaci v knize. Zde by mělo být jasné, že pro Jessicu nebylo důležité, zda se jednalo o škádlení, nebo šikanu: ať tak či onak, události na ni mají vliv dodnes.

Pracovní list 11 – Při čtení: Změna

Studující čtou až do strany 173 a poprvé se dozvídají, jak došlo k únosu Enyi. Jonah vypráví tento příběh ve třech podkapitolách.

Pracovní list se zabývá otázkou, co chtějí žáci ve svém prostředí změnit. V knize postavy volí velmi radikální přístup ke změně věcí – cílem cvičení je ukázat, že existují i jiné způsoby, jak změnit situaci nebo okolnosti. Aby to studující prozkoumali, měli by nejprve společně sepsat věci, které je v jejich prostředí trápí, vybrat si téma a rozvinout možná řešení. Nakonec by měli vytvořit poster nebo post na sociální síti, který shrne jejich požadavky a možná řešení. To lze provést v různě velkých skupinách. Zvolte vhodný formát pro svou hodinu.

Pracovní list 12 – Při čtení: Přátelství

Studující čtou až do strany 205. Celá kniha pojednává o dříve existující skupině přátel, kteří spolu rok neměli nic společného a pak se znovu sešli. Studující se individuálně nebo ve skupinách zamyslí nad tím, co pro ně přátelství znamená a co považují za důležité, pokud jde o přátelství. Můžou se také zamyslet nad konceptem „chosen family“ (rodiny, kterou si člověk sám zvolí) a v jeho světle popsat svoje vztahy.

Pracovní list 13 – Po čtení: Hodnocení

Studenti shrnou svůj názor na knihu. Mohou buď vytvořit příspěvek na Instagram (příspěvky s hashtagem #bookstagram mohou poskytnout vodítka, jak je psát), a/nebo napsat alternativní text na obálku. Pokud studenti nemají představu, jak by takový text měl vypadat, lze naplánovat návštěvu místního knihkupectví.

Pracovní listy obsahují odkazy na pomocná videa, novinové články a blogy. Zde jsou další užitečné odkazy, vztahující se k problematice umělé inteligence, deepfaků nebo šikany.

<https://aidetem.cz/portfolio/co-to-je-umela-intelligence/>

<https://www.kybertest.cz/nejcastejsi-typy-podvodu/podvodna-idea-deepfake-idea> a
<https://app.kybertest.cz/login>

<https://techpulsion.com/cs/r%C5%AFzn%C3%A9-typy-um%C4%9Bl%C3%A9-intelligence/>

<https://edu.ceskatelevize.cz/predmet/medialni-vychova>

Poznámka:

Pracovní listy obsahují odkazy na externí webové stránky třetích stran, na jejichž obsah nemáme žádný vliv. Proto nemůžeme nést žádnou odpovědnost za tento externí obsah. Za obsah odkazovaných stránek je vždy zodpovědný příslušný poskytovatel nebo provozovatel. Propojené stránky byly v době vytvoření odkazů zkontrolovány z hlediska možného porušení zákona. Nezákonný obsah nebyl v době vytvoření odkazů zjevný. Průběžné sledování obsahu odkazovaných stránek však není bez konkrétních důkazů o porušení zákona rozumné. Po oznámení porušení zákona tyto odkazy neprodleně odstraníme.

Pracovní list 1 – Před přečtením: Název, obálka a vysvětlení pojmů

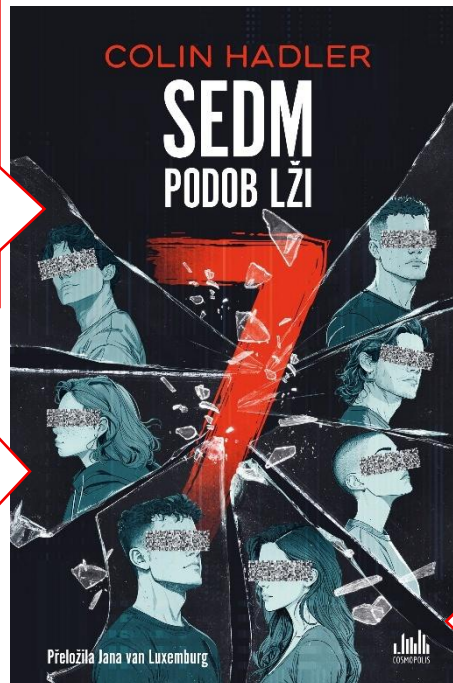
- 1) Kniha se jmenuje „Sedm podob lži“. Obálku máte před sebou. Co vás napadá, když se na ni podíváte? Zapište si své domněnky o knize do příslušných bublin.

Název

Postavy

Pásky přes oči

Střepy

- 2) Anotace a vysvětlivky

Sedm kamarádů, sedm lží a pravda, která by je mohla stát život.

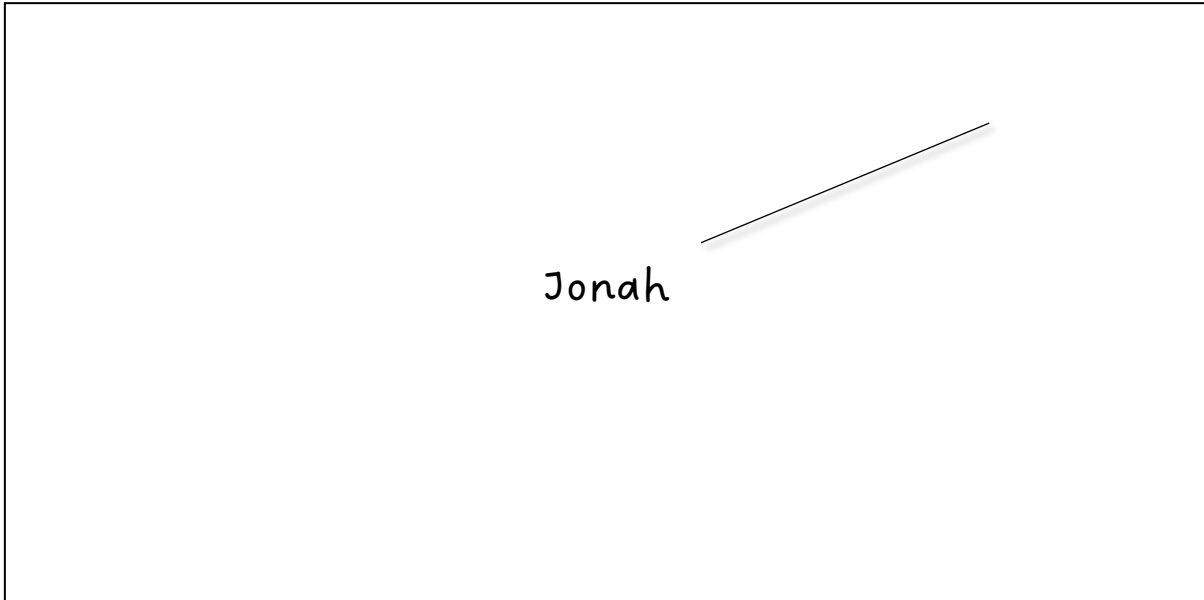
*Zdánlivě poklidnou atmosféru malebného městečka Wane naruší dramatické video. Neřízený autobus s partou místních středoškoláků spadne do propasti a při následném výbuchu všichni zahynou. Sedmnáctiletý Jonah nemůže uvěřit vlastním očím – protože se ve videu objeví on sám spolu se svými bývalými nejlepšími přáteli. Ale k nehodě nikdy nedošlo! Jonah si rychle uvědomí, že se jedná o **deepfake**. Ale to není všechno: Někdo jde po jejich nejtemnějších tajemstvích. Aby se zabránilo nejhoršímu, musí se roztříštěná skupina znovu sejít a konfrontovat se svou minulostí. Pak se ale objeví další video...*

Důležitým motivem v knize jsou deepfaky. Víte, co to znamená? Zapište si svoje nápady nebo o nich diskutujte ve třídě. Pak si přečtete článek o tématu a vypíšete si z něj důležité body. Co je to deepfake? Jak ho poznáme?

Pracovní list 2 – Při čtení: Profily a vztahy postav

- 1) V knize se objevují různé postavy. Hlavním hrdinou je Jonah, ale klíčové role hrají i další postavy. Při čtení si zapisujte charakteristiky postav. Také můžete vytvořit myšlenkovou mapu a pomocí symbolů níže vyznačit jejich vzájemné vztahy.

😊 přátelství

❤️ láska

⚡ konflikt / nepřátelství

👨‍👩‍👧 rodina

☁️ napjaté vztahy

? neznámé

- 2) Rozdělte se ve třídě do sedmi skupin, každá bude popisovat jednu z hlavních postav. Sepište společně charakteristiku postavy. Pokud nevíte, jak na to, můžete se podívat se na video nebo článek.

video

článek

Pracovní list 3 – Při čtení: Co se stalo?

V knize se neustále něco děje. V bodech si poznamenávejte, co v každé kapitole stane a jak spolu tyto události souvisejí.

Autobus _____

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Ruby _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

Laurin a Jessica _____

11. _____

12. _____

13. _____

14. _____

15. _____

16. _____

17. _____

18. _____

Victor _____

19. _____

20. _____

21. _____

22. _____

Samuel _____

23. _____

24. _____

25. _____

26. _____

27. _____

Thea _____

28. _____

29. _____

30. _____

31. _____

32. _____

33. _____

34. _____

35. _____

36. _____

Epilog _____

Jonah _____

Pracovní list 4 – Při čtení: Kdo je pachatel?

Jonah se snaží odhalit, kdo točí falešná videa a vy při čtení pátráte s ním. Během čtení si postupně zaznamenávejte, kdo myslíte, že je pachatelem a proč. Můžete o tom ve třídě diskutovat.

Dočetl(a) jsem do strany _____.

Podle mého názoru je pachatelem _____, protože

_____.

Dočetl(a) jsem do strany _____.

Podle mého názoru je pachatelem _____, protože

_____.

Dočetl(a) jsem do strany _____.

Podle mého názoru je pachatelem _____, protože

_____.

Dočetl(a) jsem do strany _____.

Podle mého názoru je pachatelem _____, protože

_____.

Dočetl(a) jsem do strany _____.

Podle mého názoru je pachatelem _____, protože

_____.

Pracovní list 5 – Při čtení: Video

- 1) Video jsou popsána v samostatných kapitolách. Rozdělte se do sedmi skupin. Vyberte si jednu kapitolu k video a pozorně si ji přečtěte. Všimněte si všech rozdílů ve stylu psaní oproti ostatním kapitolám a vypište je.

Jazyk (výběr slov, větná struktura)

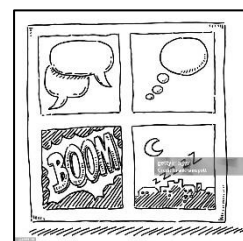
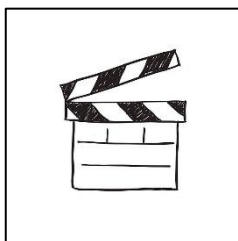
Účinek / dojem ze čtení

Styl psaní

Formát, styly písma

Další rozdíly

- 2) Jak by asi vypadalo video o vás? Vymyslete si jakýkoli scénář a zkuste ho společně zpracovat. Jakým způsobem „video“ zpracujete (fotoromán, koláž, poster, video, kresba/ komiks), je na vás.

Pracovní list 6 – Při čtení: Vnitřní monolog

Jenomže tohle se nikdy nestalo.

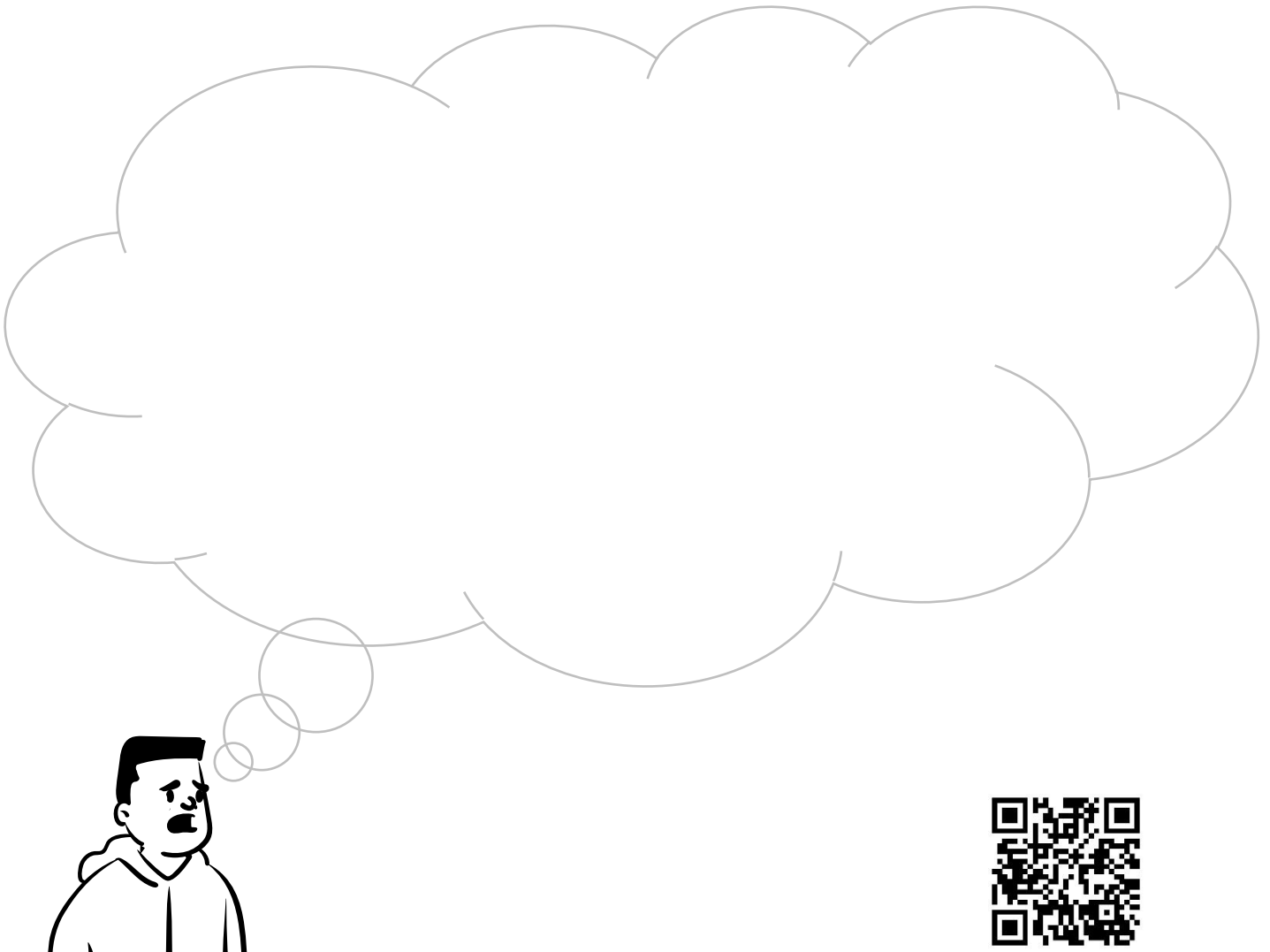
Tohle. Se. Nikdy. Nestalo.

Stejně jako při běhu cítím v puse nakyslou pachut', hlava mi znovu třeští.

Když pak autobus vybuchne a všichni v něm zemřeme, stihnu se jen tak tak naklonit nad záchodovou mísu, než do ní zvrátím celý obsah žaludku.

str. 29

Jonah je prvním videem šokován a při sledování dokonce fyzicky reaguje na své emoce a myšlenky. Čtenáři tuto reakci pozorují zvenčí – nevědí přesně, co si Jonah myslí. Vžijte se do jeho situace a zapište si jeho myšlenky jako vnitřní monolog (viz QR kód).

Pracovní list 7 – Při čtení: Obsah generovaný umělou inteligencí

(...) - pozadí i obličej musela i v tomhle případě vygenerovat AI - (...)

Str. 52

1) Nejdřív sami nebo ve skupinkách zkuste odpovědět na následující otázky:

1. *Jak AI funguje? Jak „přemýšlí“ a učí se?*
2. *Kde všude se AI používá? Jaké AI systémy znáte?*
3. *Napadají vás nějaké výhody a nevýhody AI? Nějaká jeho nebezpečí?*

Pokud si nebudete vědět rady, zkuste si informace najít na internetu. Pomoci může také některé z videí níže.

Umělá inteligence se vyvíjí nezadržitelnou rychlostí. Podívejte se na videa z roku 2023 a zamyslete se, co se od té doby na poli AI změnilo.

Reportáž ČT

Pořad What the Fact?

2)

Katalog kritérií: Detekce deepfaků

Detekce obsahu generovaného umělou inteligencí není vždy snadná. Jaká kritéria ale můžete použít, abyste rozhodli, co je falešné a co skutečné? Vytvořte katalog kritérií.

Pracovní list 8 – Při čtení: Právo na vlastní obraz

Jonahovi rodiče mají z videí obavy a chtějí jít na policii. Jonah je přesvědčí, aby to nedělali. Otázkou ale zůstává, co dělat, když se na internetu objeví vaše fotografie nebo videa (ať už falešná, nebo skutečná), které tam nechcete mít...

- 1) Zkuste se zamyslet, co lze v takovém případě dělat:

- 2) Podle občanského zákoníku je v České republice zakázáno bez souhlasu zachycovat a šířit fotografie a videa, na kterých je někdo jiný než vy. Autorské právo zároveň chrání dílo jako takové (fotografii, video) a autor má právo rozhodovat o jeho užití. Neoprávněné užití podobizny (např. komerční) bez souhlasu zachyceného člověka je porušením jeho osobnostních práv, s výjimkou užití pro zpravodajské, umělecké, vědecké účely nebo úřední účely, kde je však nutné dbát na přiměřenost zásahu do soukromí. Zkuste si dohledat, jak český právní rámec ošetřuje právo na vlastní obraz a autorské právo a vypište si důležité body.

- 3) Na co mají poškozené osoby v případě neoprávněného šíření jejich podobizny nárok? Přečtěte si článek a vypište důležité body.

Pracovní list 9 – Při čtení: Komentáře

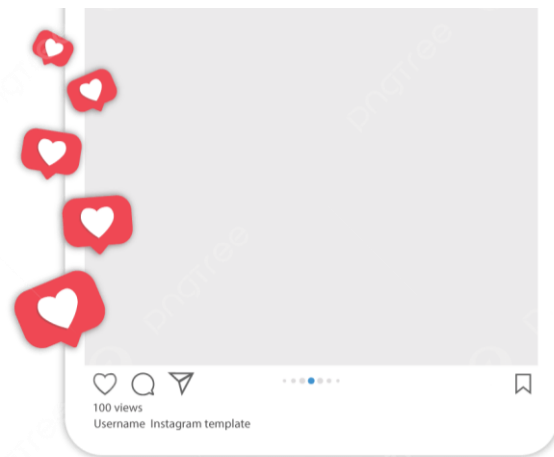
Zveřejněné video šokuje teenagery z Wanu, kteří začnou příspěvky komentovat.

Scrolluju dál a minu několik hejtů proti všem, které video zmiňuje.

s. 98

Rozdělte se ve třídě na níže uvedené osoby (nebo skupiny). Představte si, že jste těmito lidmi, a napište komentář, který by tyto postavy pravděpodobně zveřejnily.

Lawrin Jessica Blízcí přátelé Spolužáci Osoba z videa

Pracovní list 10 – Při čtení: Škádlení, nebo šikana?

1) Rozhodněte, jde o škádlení, nebo šikanu?

Situace	škádlení	šikana
Aneta s Pavlou si často z legrace navzájem podráždí nohy. Někdy skutečně spadnou.		
Martin je nejslabší ve třídě. Spolužáci mu to často připomínají a občas ho i z legrace praští. Říkají, že je to zábava, ale Martin to vidí jinak.		
Petr a jeho nejlepší kamarád Honza se pořád plácají po rameni – pokud ten, kdo plácá, vydá zvuk, prohraje.		
Sabina je zoufalá – spolužáci se jí posmívají za nemoderní oblečení, hází po ní zbytky jídla a o přestávkách ji všude sledují. Už neví, co má dělat.		
Alex se cítí osaměle. Spolužáci ho nechtějí přidat do společné konverzace ani skupiny na sociálních sítích.		

2) Někdy je snadné poznat, zdali už se jedná o šikanu, nebo jen nevinnou hru, jindy je to složitější. Podle výše uvedených příkladů i vlastních zkušeností zkuste vypsát charakteristiky šikany a škádlení. Pokud si nebudete vědět rady, koukněte se na video.

škádlení

šikana

3) V kapitole 12 Laurin vypráví o Jessičině dětství:

„... Kreslili jí jako šeredu a obrázky pak vyvěšovali na záchodech. A jednou, na školním výletě k Sullivan Lake, jí skupina kluků držela hlavu pod vodou tak dlouho, že se málem utopila.“

s. 109

Jak hodnotíte Jessičinu situaci na základě předchozích cvičení: Je to škádlení, nebo šikana? Je tento rozdíl pro Jessičinu situaci důležitý?

Pracovní list 11 – Při čtení: Změna

Myšlenka únosu Enyi je založena na touze po změně. Mladí lidé jsou nespokojeni se situací ve svém rodném městě.

- 1) Zamyslete se nad svým městem nebo školou: Co vás trápí? Co byste chtěli změnit? Co byste si přáli? Napište si témata do rámečků. Poté je ve třídě prodiskutujte.

- 2) Jaké jsou vaše návrhy na řešení těchto problémů? Vyberte si jedno téma a rozvíňte možná řešení.

- 3) Vytvořte plakát nebo post na sociální síť ohledně problému, jeho řešení a vašich požadavcích na změnu.

Pracovní list 12 – Při čtení: Přátelství

- 1) Victor v knize označuje svůj okruh přátel jako rodinu. Co pro vás znamená přátelství? Co dělá dobré přátelství? Zachyťte své myšlenky do obrázku.

- 2) Nejen v queer komunitě se často používá termín „chosen family“ (vybraná rodina). Zkuste najít, co znamená a společně ve třídě sepište definici. Dokážete se s tímto konceptem ztotožnit? Proč může být pro někoho soužití v biologické rodině obtížné?

Pracovní list 13 – Po čtení: Hodnocení

Dočetli jste knihu „Sedm podob lži“ a pravděpodobně jste plni dojmů a máte spoustu názorů. Řekněte ostatním, co si o knize myslíte.

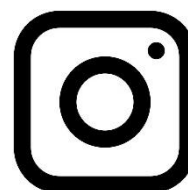

- Které aspekty na vás skutečně zapůsobily?
- Jsou nějaké body, které byste kritizovali?
- Komu byste tuto knihu doporučili?
- Co vám v knize chybělo?

Vyberte si jeden z kreativních úkolů (nebo oba!) a vyjádřete svůj názor.

a) Napište příspěvek na Instagram:

Představte si, že jste knižní blogger a chcete své komunitě říct o knize „Sedm podob lži“.

1. Pořídte vhodnou fotku. Inspiraci najdete na Instagramu pod hashtagem #bookstagram.

2. Zamyslete se nad tím, co by vaši sledující měli o knize vědět. Určitě byste měli zahrnout:

- ✓ Základní informace o knize (název, autor, vydavatel, počet stran)
- ✓ Krátké shrnutí děje (bez spoilerů nebo s varováním o spoilerech!)
- ✓ Váš vlastní názor (viz výše)
- ✓ Závěrečné shrnutí

b) Napište anotaci, doporučení na obálku nebo doslov:

Všimli jste si někdy textů na obálce knih? Na zadní straně obvykle bývá anotace, ale občas také doporučení od jiných autorů nebo redakcí časopisů. Obvykle mají velmi málo místa, ale musí na čtenáře udělat dojem.

Uvnitř knihy, ale mimo hlavní dílo, bývají někdy také delší texty, předmluva nebo doslov, ať už od autora, nebo nějakého odborníka. Rozvádějí téma knihy dál nebo vysvětlují vybrané důležité motivy, přidávají kontext nebo možné interpretace.

Vyberte si jeden z útvarů a zkuste ho napsat. Pro inspiraci, jak na to, můžete nejdřív zajít do knihovny nebo knihkupectví a podívat se, jak se s úkolem vypořádali jiní.

